Në bazë të njoftimit nga Kabineti i Zëvendëskryeministrit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, përgjegjës për politikat e qeverisjes së mirë të datës 26.12.2023, dhe në bazë të nenit 9 të Ligjit për Auditimin e Instrumentit të Ndihmës së Para Aderimit (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut nr. 66/10, 43/14, 154/15, 27/16, 190/16, 83/18, 251/22 dhe 262/23), Auditori i Përgjithshëm për IPA miratoi:

PLAN VJETOR PËR VLERËSIMIN E RREZIQEVE NGA KORRUPSIONI

PËR VITIN 2024

Korrupsioni është një sfidë globale me të cilën përballen të gjitha vendet, pavarësisht nga shkalla e zhvillimit të tyre, prandaj vazhdimisht bëhen përpjekje për të rritur ndërgjegjësimin për korrupsionin dhe ndikimin e tij në shoqëri/qytetarët. Për të shtypur korrupsionin si një e keqe shoqërore, punonjësit e organeve shtetërore duhet të binden se abuzimi në institucione, ose veprimi i paligjshëm nuk duhet të tolerohet, dhe duhet të binden në parimin e tolerancës zero ndaj korrupsionit.

Ligji për Parandalimin e Korrupsionit dhe Konfliktit të Interesit, e përkufizon korrupsionin si "shpërdorim funksioni, autorizimi publik, detyra zyrtare ose pozicioni me qëllim përfitimin e një përfitimi, drejtpërdrejt ose nëpërmjet një ndërmjetësi, për vete ose për një tjetër". Termi "rrezik korrupsioni", përcakton çdo lloj dobësie ose procedure të brendshme ose të jashtme, që paraqet mundësinë e korrupsionit brenda organeve shtetërore, ndërmarrjeve publike dhe institucioneve të tjera të sektorit publik, që përfshin çështje të konfliktit të interesit, papajtueshmërisë së funksioneve, marrjes së dhuratave dhe pagesave të tjera të paligjshme, lobimit, mungesës së një sistemi për mbrojtjen e informatorëve, mashtrimit, përdorimit të papërshtatshëm të kompetencave, kompetencave diskrecionale, financimit të partive politike dhe fushatave në kundërshtim me ligjin, tregtimit ose përdorimit të paautorizuar të informacionit, transparencës së procedurave dhe dokumenteve, si dhe çështje të tjera me rëndësi për integritetin.

Korniza ligjore për auditimin e IPA-s, dhe funksionimin e Autoritetit të Auditimit për auditimin e IPA-s (AAIPA) përcaktohet me Ligjin për Auditimin e IPA-s ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr.66/10, 43/14, 154/15, 27/16, 190/16, 83/18, 251/22 dhe 262/23), mbi bazën e të cilit Autoriteti i Auditimit funksionon si auditor i jashtëm i pavarur për mjetet në kuadër të Instrumentit për ndihmë Para Aderimit, dhe është funksionalisht i pavarur nga sistemi i menaxhimit të IPA-s. Në pajtim me kompetencat e tij, Autoriteti i Auditimit ka një rol të rëndësishëm në qasjen parandaluese në luftën kundër korrupsionit. Ndër detyrat e Autoritetit të Auditimit, është njohja në kohë e rreziqeve të korrupsionit dhe propozimi i masave të duhura për eliminimin e rreziqeve. Plani për Parandalimin e Korrupsionit synon të forcojë kapacitetet institucionale duke zbatuar masa efektive kundër korrupsionit. Autoriteti i Auditimit, do të fuqizojë dhe forcojë në mënyrë parandaluese kapacitetet institucionale për luftë efektive kundër korrupsionit, dhe do të përpiqet të zhvillojë dhe zbatojë mekanizma efektivë dhe funksionalë për të zvogëluar rreziqet e korrupsionit, për të identifikuar shkaqet, kushtet dhe faktorët. Theks i veçantë në trajtimin e korrupsionit do të vihet në promovimin

e integritetit profesional të punonjësve të cilët, gjatë kryerjes së detyrave të tyre, duhet të zbatojnë njohuritë e duhura, sjelljen etike, ndershmërinë dhe punën në interes të publikut, si dhe të veprojnë në pajtim me rregulloret, rregullat dhe standardet profesionale të zbatueshme në Autoritetin e Auditimit. Çdo punonjës duhet të demonstrojë një shkallë të lartë integriteti në punën e tij, të respektojë kodin etik të sjelljes dhe të ketë aftësinë për t'i rezistuar korrupsionit.

Plani vjetor i vlerësimit të rrezikut nga korrupsioni identifikon fushat ku ka më shumë gjasa të ndodhë korrupsioni:

- Procedurat e punësimit;
- Procedurat e prokurimit publik;
- Mosrespektimi i procedurave dhe akteve të sjelljes etike dhe
- Menaxhimi dhe kontrolli financiar.

1. Procedurat e punësimit

Për të parandaluar korrupsionin dhe konfliktin e interesit, gjatë kryerjes së procedurave të punësimit duhet të respektohen parimet e mëposhtme:

- Parimi i ligjshmërisë
  Punonjësit në të gjitha organet e administratës shtetërore/sektori publik duhet të kryejnë detyrat e punës dhe punën në pajtim me Kushtetutën, ligjin, rregulloret e tjera të miratuara në bazë të ligjit dhe marrëveshjeve ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën;

- Parimi i kushteve të barabarta, qasja e barabartë në vendin e punës, përfaqësimi adekuat dhe i barabartë
  Të gjitha institucionet, në pajtim me parimin e kushteve të barabarta dhe aksesit të barabartë, për të gjithë kandidatët e interesuar në vendin e punës, kanë detyrimin të shpallin vendet vakante dhe kushtet për plotësimin e tyre nëpërmjet shpalljes së brendshme ose publike;

- Parimi i ekspertizës dhe kompetencës
  Punësimi në sektorin publik kryhet nëpërmjet publikimit të një njoftimi publik, ku në një procedurë përzgjedhjeje transparente, të drejtë dhe konkurruese, përzgjidhet kandidati më ekspert dhe kompetent për vendin e punës;

- Parimi i etikës profesionale, paanshmërisë dhe objektivitetit
  Gjatë kryerjes së punëve dhe detyrave të punës, punonjësit duhet të mbajnë standarde të larta të integritetit personal, etikës profesionale dhe të kujdesen për mbrojtjen e interesit publik, dhe t'u përmbahen akteve që rregullojnë këto standarde;

- Parimi i parandalimit të konfliktit të interesit
  Punonjësit nuk sjellin interesat personale materiale dhe jomateriale, në konflikt me interesin

publik dhe me statusin e tyre që mund të shkaktojë konflikt interesi.

2. Procedurat e prokurimeve publike

Zyrtari nuk duhet të ushtrojë ndikim të paligjshëm në procedurën e prokurimit publik.

Sistemi i prokurimit publik dhe zbatimi i tij bazohet në parimet e lëvizjes së lirë të mallrave, lirisë së themelimit, lirisë së sigurimit të shërbimeve, si dhe në parimet e ekonomisë, efikasitetit, konkurrencës ndërmjet operatorëve ekonomikë, transparencës, trajtimit të barabartë të operatorëve ekonomikë dhe proporcionalitetit.

- Parimi i ekonomizimit, efikasitetit dhe efektivitetit të përdorimit të mjeteve publike
  Autoriteti kontraktues kryen prokurimin publik, në mënyrë të tillë që të sigurojë përdorimin ekonomik, efikas dhe efektiv të mjeteve publike, dhe arritjen me sukses të objektivave të veprimtarisë së tij, të përcaktuara në përputhje me rregulloret që rregullojnë përdorimin e mjeteve buxhetore dhe mjeteve të tjera publike;

- Parimi i transparencës
  Autoriteti kontraktues zbaton procedurat e prokurimit publik në mënyrë transparente, dhe në përputhje me dispozitat e ligjit për prokurimin publik;

- Parimi i trajtimit të barabartë dhe mosdiskriminimit të operatorëve ekonomikë
  Autoriteti kontraktues, siguron trajtim të barabartë të operatorëve ekonomikë në të gjitha fazat e procedurës së prokurimit publik, dhe në lidhje me të gjitha elementet e tenderit, duke marrë parasysh njohjen reciproke dhe proporcionalitetin e kërkesave në lidhje me lëndën e prokurimit.

Për të mbrojtur interesin publik dhe për të marrë vlerën më të mirë për shpenzimet publike, për të siguruar konkurrencë të ndershme në procedura dhe trajtim të drejtë të ofertuesve, është e nevojshme të arrihet niveli më i lartë i transparencës, të forcohen kapacitetet me staf të kualifikuar dhe të trajnuar, për zbatimin e prokurimit publik, të forcohet mbikëqyrja dhe kontrolli mbi zbatimin dhe respektimin e procedurave për zbatimin e prokurimit publik, si dhe të rritet efikasiteti në zbatimin e prokurimit publik.

3. Mosrespektimi i proceseve, procedurave dhe akteve të sjelljes etike

- Çdo punonjës/person i emëruar duhet të synojë respektim konsekuent të Kodit të nëpunësve administrativë, Kodin e etikës së INTOSAI-t, Kodin e sjelljes etike, për anëtarët e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut, dhe bartësit e posteve publike të emëruar nga Qeveria e RMV-së dhe

- Respektim konsekuent i procedurave të përcaktuara për procedurat e punës në Autoritetin e Auditimit

Çdo sjellje joprofesionale e audituesve, dhe të gjithë personave të angazhuar në punën audituese hedh

hije mbi integritetin e tyre, dhe mund të hedhë dyshime mbi kompetencën e institucionit. Njëkohësisht, çdo konflikt i mundshëm interesi duhet të shmanget, duke refuzuar dhurata që mund të ndikojnë në integritetin e punonjësve.

4. Menaxhimi dhe kontrolli financiar

Menaxhimi dhe kontrolli financiar është gjithashtu një përmbledhje e përgjegjësive të udhëheqësit të subjektit, për të vendosur dhe zbatuar procedurat për arritjen e kontrollit të plotë në punë, në bazë të parimit të menaxhimit dhe kontrollit stabil financiar. Menaxhimi dhe kontrolli stabil financiar është përdorimi i mjeteve në dispozicion në mënyrë transparente, të rregullt, ekonomike, efikase dhe efektive.

Sistemi i kontrolleve të brendshme zbatohet nga udhëheqësit, asistentët e Auditorit të Përgjithshëm për IPA-n, udhëheqësit e sektorëve dhe të gjithë punonjësit.

Sistemi i menaxhimit dhe kontrollit financiar, i referohet kontrolleve të brendshme të ngulitura në proceset e punës, me qëllim parandalimin e vendimeve dhe proceseve të paligjshme, padrejta, joefikase, joefikase dhe joefektive. Sistemi i menaxhimit dhe kontrollit financiar zbatohet në të gjitha njësitë organizative dhe në të gjitha nivelet e AA, dhe mbulon të gjitha mjetet e subjektit, përfshirë mjetet nga Bashkimi Evropian.

Krijimi i sistemit të menaxhimit dhe kontrollit financiar përcakton mënyrën e kryerjes së proceseve të punës, përcakton se kush është përgjegjës për zbatimin e aktiviteteve individuale në proces, dhe afatet brenda të cilave është e nevojshme zbatimi i tyre, si dhe një pasqyrë të kontrolleve që përcaktohen në një proces të caktuar pune. Kjo, nga njëra anë, siguron transparencën e punës, domethënë kryerjen e proceseve të punës, dhe nga ana tjetër, tregon se cilat kontrolle janë vendosur, dhe cilat kontrolle duhet të vendosen në të ardhmen, me qëllim arritjen e qëllimeve dhe përmirësimin e punës së institucionit. Për këtë qëllim janë përgatitur disa harta të proceseve, që mbulojnë aktivitetet, për mënyrën dhe procesin e planifikimit, zbatimit dhe realizimit të prokurimit publik në AA, llogaritjes së pagave, përpunimit të faturave dhe lëvizjes dhe kontrollit të dokumentacionit financiar, mënyrën e përdorimit, ruajtjes dhe menaxhimit të pasurisë së luajtshme të Autoritetit të Auditimit.

Në kontekstin e mësipërm, është jashtëzakonisht e rëndësishme të theksohet kujdesi për plotësimin e vendeve të punës që, në përputhje me përgjegjësitë e përcaktuara të punës, kontribuojnë në krijimin e suksesshëm dhe të plotë të procesit të menaxhimit dhe kontrollit financiar, me qëllim ndarjen e detyrave dhe përgjegjësive, në mënyrë që të sigurohen kontrolle efektive dhe vazhdimësi të aktiviteteve.

Mbikëqyrja e aktiviteteve, që lidhen me krijimin e sistemit të menaxhimit dhe kontrollit financiar, si dhe njohja me problemet që lidhen me ngritjen e tij dhe gjetjen e mënyrave

për zgjidhjen e tyre në Autoritetin e Auditimit, kryhet nëpërmjet raportimit të vazhdueshëm ose të rregullt në takimet koordinuese dhe kolegjiumi ku prezantohet ecuria e aktiviteteve të planifikuara.

Autoriteti i Auditimit udhëheq me përgjegjësi procesin e menaxhimit të financave publike nëpërmjet mekanizmave të buxhetimit, alokimit, shpenzimeve dhe llogaridhënies.

Menaxhimi llogaridhënës i financave publike ka një rëndësi të madhe, dhe në këtë drejtim Autoriteti i Auditimit kujdeset për ndarjen e informacioneve të përditësuar në kohë dhe të saktë.

Aktivitete për parandalimin e korrupsionit

Masat për parandalimin e korrupsionit do të synojnë nxitjen e profesionalizmit dhe ekspertizës së punonjësve, nëpërmjet respektimit të vazhdueshëm të legjislacionit dhe akteve nënligjore, dhe sanksionimin e çdo forme korrupsioni në Autoritetin e Auditimit, edhe atë:

- Respektimi i Kushtetutës dhe ligjeve;
- Forcimi i integritetit të punonjësve;
- Respektimi i procedurave të përcaktuara për punë, në proceset e punës në Autoritetin e Auditimit
- Forcimi i kontrollit dhe mbikëqyrjes së prokurimit publik;
- Forcimi i parimeve të llogaridhënies dhe transparencës në punën e Autoritetit të Auditimit;
- Respektimi i Kodit të etikës për punonjësit, si dhe Kodi i sjelljes etike për anëtarët e Qeverisë së RMV-së, dhe bartësit e posteve publike të emëruar nga Qeveria e RMV-së dhe
- Ndërmarrja e masave disiplinore ndaj personave që sillen në mënyrë korruptive, të papranueshme, të paligjshme dhe joetike.

Me qëllim forcimin e parimeve të llogaridhënies dhe transparencës në punë, të gjithë punonjësit si dhe personat e emëruar në Autoritetin e Auditimit, nuk guxojnë t'i përdorin autorizimet e tyre zyrtare, për të përfituar përfitime personale, dhe kanë detyrimin të kundërshtojnë çdo formë korrupsioni brenda Autoritetit të Auditimit. Në këtë drejtim, është e rëndësishme të analizohen situatat, që mund të çojnë në konflikt të mundshëm interesi, dhe korrupsion në kryerjen e aktiviteteve dhe detyrave zyrtare, dhe është e nevojshme të merren masa për të eliminuar mundësinë e konfliktit të interesit dhe korrupsionit në kohën e duhur.

Në mënyrë që të arrihet një transparencë më e madhe Autoriteti i Auditimit, do të vazhdojë të

publikojë në faqen e internetit informacione në kohë dhe relevante në lidhje me punën e tij.

Auditori i Përgjithshëm për IPA,

Adem Curri, ОДР, СИИ, ОС